

Europa Socjalna Iluzja czy rzeczywistość?

Europa Socjalna

**Iluzja
czy rzeczywistość?**

**Instytut Polityki Społecznej
Uniwersytet Warszawski**

Europa Socjalna Iluzja czy rzeczywistość?

**Redakcja naukowa:
Włodzimierz Anioł
Maciej Duszczyk
Piotr W. Zawadzki**

Warszawa 2011

Publikacja dofinansowana przez Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych
Uniwersytetu Warszawskiego

Projekt okładki
Barbara Kuropiejska-Przybyszewska

Redaktor
Maria Danecka

Skład i łamanie
Studio OFI, Warszawa

© Copyright by Instytut Polityki Społecznej UW
© Copyright by Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa 2011

Wszelkie prawa zastrzeżone. Każda reprodukcja lub adaptacja całości lub części niniejszej publikacji, niezależnie od zastosowanej techniki reprodukcji (drukarskiej, fotograficznej, komputerowej i in.) wymaga pisemnej zgody Autorów i Wydawcy.

Wydawca
Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR
03-982 Warszawa, ul. Dedala 8/44
tel. 0-602-247-367, fax 615-34-21
e-mail: oficyna@aspra.pl
www.aspra.pl

WYDANIE ELEKTRONICZNE:
E-BOOKOWO WYDAWNICTWO INTERNETOWE
ISBN 978-83-63080-38-9

Spis treści

Wstęp (*Włodzimierz Anioł, Maciej Duszczyk, Piotr W. Zawadzki*) 7

CZĘŚĆ I. WSPÓŁCZESNE WYZWANIA DLA EUROPEJSKIEJ POLITYKI SPOŁECZNEJ

Europa Socjalna *in statu nascendi* (*Włodzimierz Anioł*) 15

Spór o kierunki europejskiej polityki gospodarczej (*Jolanta Supińska*) 43

Europejskie kłopoty z wielokulturowością
(*Cezary Żołędowski, Mariusz Sulkowski*) 57

Kontrowersje wokół gospodarczo-społecznych strategii
Unii Europejskiej (*Maciej Duszczyk*) 79

CZĘŚĆ II. AKTYWNOŚĆ UNII EUROPEJSKIEJ W WYBRANYCH DZIEDZINACH POLITYKI SPOŁECZNEJ

Nowe regulacje unijne w zakresie koordynacji systemów zabezpieczenia
społecznego (*Gertruda Uścińska*) 97

Wspólnotowa polityka spójności społecznej i gospodarczej – ewolucja
i perspektywy (*Tomasz Mering*) 115

Dialog społeczny w Unii Europejskiej – ramy prawno-instytucjonalne
i wpływ na stosunki pracy (*Jacek Męcina*) 129

Równość płci w polityce Unii Europejskiej (*Grażyna Firlit-Fesnak*) 151

Relacje między polityką rodzinną i polityką zatrudnienia w perspektywie
europejskiej (*Anna Kurowska*) 165

Promowanie przez instytucje unijne koncepcji *flexicurity* (*Sylwia Rosocha*) . . . 179

Instrumenty i ograniczenia unijnej polityki mieszkaniowej (<i>Aleksandra Zubrzycka-Czarnecka</i>)	199
Wspólnotowa polityka wobec pracowników z krajów trzecich (<i>Beata Samoraj-Charitonow</i>)	213
Europejskie migracje etniczne – na przykładzie Niemiec, Polski i Finlandii (<i>Paweł Hut</i>)	229
Rola i działalność Europejskiego Obserwatorium Sytuacji Społecznej i Demografii (<i>Elwira Bonisławska</i>)	247

CZEŚĆ III. MIEJSCE POLSKI W EUROPIE SOCJALNEJ

Polska polityka społeczna na tle modeli występujących w Europie (<i>Mirosław Książkowski</i>)	261
Specyfika polskiego sektora obywatelskiego na tle doświadczeń europejskich (<i>Ewa Leś</i>)	287
Polski rynek pracy po akcesji do Unii Europejskiej (<i>Piotr W. Zawadzki</i>)	301
Wykorzystanie środków Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce – sposoby i efekty (<i>Agnieszka Pogorzelska</i>)	323
Wdrażanie Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w obszarze pomocy i integracji społecznej (<i>Cezary Miżejewski, Małgorzata Oldak</i>)	335
Europejski Fundusz Społeczny jako narzędzie rozwoju lokalnego kapitału społecznego (<i>Justyna Łukaszewska-Bezulska</i>)	357
Posłowie (<i>Antoni Rajkiewicz</i>)	365
Notki o autorach	367
Informacja o Instytucie Polityki Społecznej UW	372

Wstęp

Działalność w dziedzinie polityki społecznej jest bez wątpienia coraz istotniejszym fragmentem aktywności Unii Europejskiej. Wzmocniło ten stan rzeczy wejście w życie w grudniu 2009 r. Traktatu lizbońskiego, który m.in. nadał prawny charakter Kartce Praw Podstawowych, zawierającej dość szeroki katalog uprawnień socjalnych. Coraz intensywniejsze stają się także interakcje i współzależności między krajowymi politykami społecznymi na Starym Kontynencie. Te dwie i inne pokrewne tendencje prowadzą – nie tylko naszym zdaniem – do wykształcania się swoistej ogólnoeuropejskiej „przestrzeni społecznej”, którą można w skrócie określić mianem Europy Socjalnej. Stąd wyeksponowanie w tytule książki tego właśnie określenia. Znak zapytania po słowach „iluzja” i „rzeczywistość” sygnalizuje niejednoznaczność formułowanych dotychczas diagnoz eksperckich oraz otwarty charakter debaty publicznej i naukowej wokół wspomnianych trendów.

Różne przejawy transnarodowej polityki społecznej w Europie są obiektem rosnącego zainteresowania opinii publicznej i przedmiotem coraz bardziej zaawansowanych dociekań poznawczych ze strony przedstawicieli różnych dyscyplin nauk społecznych – politologów, ekonomistów, socjologów – tak za granicą, jak i w kraju. Toczy się spór o rację bytu, cele, zakres przedmiotowy, konkretne formy i skuteczność unijnej polityki społecznej¹. Rozwija się dyskusja na temat konwergencyjnych i dywergencyjnych procesów, jeśli chodzi o ewolucję krajowych systemów polityki społecznej w szerszej perspektywie europejskiej. Stawiane są pytania o efektywność narodowych sposobów rozwiązywania podobnych kwestii socjalnych oraz o przydatność i możliwość transferu „najlepszych praktyk” – nierzadko przy udziale Unii Europejskiej – z jednego kraju do innego.

Najnowsze inicjatywy Unii mające na celu ściślejsze skoordynowanie polityk gospodarczych państw członkowskich (jak np. Pakt Euro Plus, będący odpowiedzią na kryzys zadłużenia w krajach eurolandu) pokazują, że postępującej integracji ekonomicznej nie sposób oddzielić od towarzyszących jej aspektów so-

¹ Po wejściu w życie Traktatu lizbońskiego w 2009 r., na mocy którego Unia Europejska w sensie prawnym zastąpiła wcześniejsze Wspólnoty, mamy prawo mówić o unijnej polityce społecznej. Pojęcie to będzie jednak w książce używane zamiennie ze starszym określeniem „wspólnotowa polityka społeczna”, zwłaszcza wtedy, gdy odnosić się będziemy do dorobku powstałego także przed nadaniem UE statusu prawnego .

cialnych. Otwartym pozostaje wszakże pytanie, jakie będą konkretne następstwa tych procesów i współzależności dla rozwoju realnej sytuacji i polityki społecznej w Europie. Przykładowo, jaką przyszłość, w nowych okolicznościach zewnętrznych i wewnętrznych (w tym w obliczu rosnących ograniczeń budżetowych i narastającego kryzysu demograficznego), ma europejskie państwo dobrobytu, zwane też opiekuńczym albo socjalnym? Czy klasyczne *welfare state* musi nieuchronnie odejść do historii, a przynajmniej ustąpić miejsca *workfare state*, czyli państwu opartemu na pracy? Jaka powinna być rola państwa, a jaka rynku i społeczeństwa obywatelskiego w polityce społecznej? Czy będziemy świadkami postępującego harmonizowania różnych tradycyjnych modeli społecznych – np. kontynentalnego, skandynawskiego, anglosaskiego – w ramach Unii Europejskiej? Do tych i wielu innych, podobnych dylematów i kontrowersji będą powracały i nawiązywały rozważania zawarte w przedstawionych tu tekstach.

Niniejsza praca zbiorowa jest plonem indywidualnych badań prowadzonych w ostatnich latach w Instytucie Polityki Społecznej Uniwersytetu Warszawskiego. Międzynarodowa i porównawcza polityka społeczna stanowi od dawna, właściwie w całym już blisko 35-letnim okresie istnienia tej placówki, jeden z głównych kierunków aktywności naukowej. Jej pracownicy opublikowali na ten temat liczne książki i artykuły, uczestniczyli w wielu projektach badawczych z udziałem partnerów zagranicznych. Zainteresowanie polityką społeczną, jaka kształtuje się w szerszym otoczeniu międzynarodowym, dotyczy także prowadzonej przez Instytut działalności dydaktycznej, nierzadko na tym polu pionierskiej. Przykładowo, na samym początku lat 90. ubiegłego stulecia IPS UW, jako pierwsza jednostka akademicka w kraju, wprowadził do programu prowadzonych przez siebie studiów kursowe zajęcia z *Europejskiej polityki społecznej*, przy wsparciu wspólnotowego programu Jean Monnet. W br. została wprowadzona nowa specjalność, pod nazwą „międzynarodowa polityka społeczna”, na realizowanych przez Instytut dwuletnich studiach magisterskich.

Prezentowana książka przedstawia szeroką panoramę zagadnień związanych z europejską i polską polityką społeczną. Naszym zamysłem, jako redaktorów naukowych tomu, było podjęcie w nim trzech zasadniczych wątków tematycznych, co w rezultacie odzwierciedla jego struktura – pogrupowanie autorskich opracowań w trzy główne części.

Cześć pierwsza zwraca uwagę na najważniejsze wyzwania, jakie stają dziś przed europejską polityką społeczną. Wprowadzający w tą problematykę tekst Włodzimierz Anioła objaśnia bliżej pojęcie Europy Socjalnej, omawia kluczowe przesłanki rozwoju transnarodowej polityki społecznej, analizuje jej wielopoziomowy charakter oraz podstawowe przeszkody, na jakie natrafia dziś unijna działalność w tej dziedzinie. Jolanta Supińska relacjonuje spory, jakie toczą się w UE na temat kształtu polityki gospodarczej, skupiając się szczególnie na argumentach

podnoszonych przez post-Keynesowskich, prospołecznych ekonomistów z tzw. Grupy EuroMemorandum. Cezary Żołędowski i Mariusz Sulkowski prezentują problemy związane z coraz częściej ostatnio kwestionowaną w Europie koncepcją społeczeństwa wielokulturowego, pokazując ograniczenia w promowaniu polityki multikulturalizmu zarówno na szczeblu unijnym, jak i w wybranych krajach członkowskich. Z kolei Maciej Duszczyk koncentruje się na zwięzłej charakterystyce trzech długofalowych strategii i planów gospodarczo-społecznych, nad którymi żywo dyskutowano ostatnio w Unii (Strategia lizbońska, Strategia „Europa 2020”, Pakt Euro Plus).

Część druga książki pokazuje specyfikę, dorobek i aktualne kierunki rozwoju działalności Unii Europejskich w wybranych sferach polityki społecznej. Gertruda Uścińska analizuje najnowsze modyfikacje prawne, jakie we wspólnotowym mechanizmie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego wprowadziły rozporządzenia nr 883/2004 oraz nr 987/2009. Tomasz Mering przedstawia jeden z zasadniczych filarów unijnej polityki społecznej, jakim jest polityka kohezyjna, tak istotna dla Polski, a nad której przyszłym kształtem po 2013 r. pojawia się coraz więcej znaków zapytania. W rozdziale Jacka Męciny znajdziemy charakterystykę najnowszych tendencji w rozwoju na poziomie wspólnotowym dialogu społecznego, który w rosnącym stopniu ma być wzbogacany o koncepcję dialogu obywatelskiego. Grażyna Firlit-Fesnak omawia w swym opracowaniu dorobek – tak prawny, jak i programowo-operacyjny – Unii Europejskiej w zakresie promowania równości kobiet i mężczyzn. Anna Kurowska pokazuje wkład Unii w upowszechnianie rozwiązań instytucjonalno-prawnych, które sprzyjają godzeniu przez kobiety ról zawodowych i rodzinnych. Propagowaniu przez instytucje wspólnotowe modnej w ostatniej dekadzie w polityce rynku pracy koncepcji elastycznego bezpieczeństwa (*flexicurity*) poświęcony jest tekst Sylwii Rosochy. Aktywność unijną w zakresie społecznych problemów i aspektów mieszkalnictwa przedstawia Aleksandra Zubrzycka-Czarnecka, wskazując na załączkowy i niespójny jeszcze charakter tej polityki.

Dwa kolejne rozdziały tej części książki poruszają zagadnienia migracyjne. Beata Samoraj-Charitonow koncentruje swoje rozważania na podejściu do imigracji zarobkowej z krajów pozostających poza Unią, która to kwestia wzbudza ostatnio coraz więcej społecznych kontrowersji. Natomiast Paweł Hut przybliży czytelnikowi temat europejskich migracji etnicznych, posiłkując się charakterystyką ruchów ludnościowych tego rodzaju w odniesieniu do trzech wybranych państw UE. Drugą część niniejszej publikacji zamyka zaprezentowanie przez Elwirę Bonisławską działalności Europejskiego Obserwatorium Sytuacji Społecznej, agendy funkcjonującej w ramach Komisji Europejskiej.

Ostatnia, trzecia część książki traktuje o miejscu Polski w europejskiej polityce społecznej. Autorzy starają się ukazać rozmaite, zachodzące w ostatniej dekadzie,

oddziaływania nie tylko samej Unii Europejskiej, ale i jej państw członkowskich – występujących tam różnych modeli i rozwiązań praktycznych – na polską politykę społeczną. Opracowanie Mirosława Książkowskiego sytuuje specyfikę i dynamikę tej ostatniej na szerszym tle pięciu dominujących na kontynencie reżimów polityki społecznej oraz w kontekście tzw. europejskiego modelu społecznego. Osobliwościom rozwoju sektora obywatelskiego w Polsce, w europejskiej perspektywie porównawczej, przygląda się bliżej Ewa Leś. W rozdziale przygotowanym przez Piotra Zawadzkiego przedstawiono rozwój sytuacji na polskim rynku pracy po przystąpieniu naszego kraju do Unii.

Trzy ostatnie teksty poświęcone zostały znaczeniu, jakie ma dla Polski najważniejszy instrument finansowy unijnej polityki społecznej – Europejski Fundusz Społeczny. Agnieszka Pogorzelska w sposób syntetyczny przedstawia ogólny bilans wykorzystania środków Funduszu w projektach krajowych. Cezary Miżejewski i Małgorzata Ołdak obszerniej analizują wdrażanie Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w sferze pomocy i integracji społecznej. Natomiast Justyna Łukaszewska-Bezulska zwraca uwagę na rolę EFS w rozwoju kapitału społecznego w Polsce na poziomie lokalnym.

Swoistym podsumowaniem rozważań zawartych w trzech częściach książki jest Posłowie autorstwa Profesora Antoniego Rajkiewicza, współtwórcy i długoletniego dyrektora Instytutu Polityki Społecznej UW, zasłużonego nestora polskiej polityki społecznej.

Bezpośrednim impulsem dla przygotowaniu tej publikacji stało się wyznaczone na drugą połowę 2011 roku przewodnictwo Polski w Radzie Unii Europejskiej. Stąd też dominujące w większości pomieszczonych tu tekstów swoiste wychylenie w przyszłość, akcent na wyzwania, jakie niosą za sobą rozwój sytuacji społecznej w Europie i obecny etap unijnego projektu integracyjnego. Kluczowymi priorytetami polskiej prezydencji w UE uczyniono, jak wiadomo, trzy tematy: integracja europejska jako źródło wzrostu gospodarczego; bezpieczna Europa; stabilne sąsiedztwo. Wprawdzie triada ta nie eksponuje odrębnie zagadnień społecznych i socjalnego wymiaru procesów zjednoczeniowych na kontynencie, to bezsprzecznie są one jednak, w taki czy inny sposób, blisko powiązane ze wszystkimi trzema programowymi priorytetami.

Przygotowując niniejszą książkę pragnęliśmy zatem, jako zespół 23 badaczy, podkreślić znaczenie europejskiej problematyki socjalnej, a zarazem przyczynić się do oświetlenia i przybliżenia polskiemu odbiorcy aktualnego stanu i perspektyw tego ważnego – i nie zawsze docenianego – aspektu aktywności Unii Europejskiej. Koncentracja na terażniejszości i przyszłości nie mogła przy tym zwolnić nas od przypomnienia w wielu miejscach dotychczasowych prób i dorobku Unii – zarówno osiągnięć, jak i porażek – w zakresie wspólnego rozwiązywania różnorodnych kwestii społecznych.

Współautorami prezentowanego tomu są w zdecydowanej większości etatowi pracownicy, a w nielicznych przypadkach – doktoranci lub osoby w inny sposób ściśle związane z działalnością Instytutu Polityki Społecznej UW. Krótkie biografie wszystkich autorów, informujące bliżej o ich zainteresowaniach zawodowych, zamieszczono na końcu książki.

Dodajmy na zakończenie jeszcze jedną istotną informację edytorską, która może świadczyć o tym, że w upowszechnianiu wiedzy staramy się wychodzić na spotkanie nowym czasom. Otóż, jako pierwszą w dorobku Instytutu, pracę tę wydamy także w wersji elektronicznej, w formie e-booka, który wkrótce będzie dostępny w sprzedaży w największych księgarniach internetowych.

Włodzimierz Anioł
Maciej Duszczyk
Piotr Zawadzki

Warszawa, kwiecień 2011 r.

Notki o autorach

Włodzimierz Anioł – prof. dr hab., profesor zwyczajny UW. Zajmuje się międzynarodowymi aspektami polityki społecznej, w tym m.in. społecznym wymiarem globalizacji i integracji europejskiej, socjalną działalnością Unii Europejskiej, migracjami międzynarodowymi, skandynawskimi państwami dobrobytu. Długoletni ekspert i doradca w Kancelarii Prezydenta RP i MSZ, reprezentował Polskę w misjach i na wielu konferencjach Rady Europy, OBWE, ONZ. Autor kilkunastu książek i około 200 innych publikacji, w tym m.in.: *Narody Zjednoczone wobec problemów społecznych* (1988), *Paradoksy globalizacji* (2002), *Europejska polityka społeczna. Implikacje dla Polski* (2003).

Elwira Bonisławska – mgr, absolwentka i doktorantka IPS. Zainteresowania naukowe: migracje, demografia, socjologia rodziny, wielodzietność oraz bezdzietność. Autorka publikacji poświęconych problematyce dzieci i rodziny, w tym książki *Wielodzietność we współczesnych rodzinach polskich* (2010). Pełni funkcję wiceprzewodniczącej Rady Doktorantów Samorządu Doktorantów Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych UW.

Maciej Duszczyk – dr, adiunkt, zastępca dyrektora IPS, członek Zespołu Doradców Strategicznych Prezesa Rady Ministrów. W latach 1999–2007 pracownik Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej, gdzie był m.in. zastępcą dyrektora Departamentu Analiz i Strategii. Stypendysta Jean Monnet Project, Carl Duisberg Gesellschaft, Komitetu Badań Naukowych. Współpracownik Komisji Europejskiej, Programu Rozwoju ONZ, Międzynarodowej Organizacji Pracy, Międzynarodowej Organizacji ds. Migracji, Research Fellow w Transatlantic Forum on Migration and Integration. Autor licznych prac naukowych na temat procesów migracyjnych, rynku pracy, konkurencyjności gospodarki oraz kosztów i korzyści z członkostwa Polski w UE.

Grażyna Firlit-Fesnak – dr hab., profesor nadzwyczajny UW. Jej zainteresowania naukowe koncentrują się wokół spraw socjalnych jednostki, polityki rodzinnej, polityki na rzecz równości płci, grup społecznych i jednostek zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, socjologii migracji i polityki migracyjnej. Autorka wielu publikacji naukowych i koordynatorka licznych – krajowych i zagranicznych – projektów badawczych. W latach 1995–2006 wicedyrektor, w latach 2007–2008 dyrektor IPS. Obecnie kieruje Zakładem Migracji i Stosunków Etnicznych.

Paweł Hut – dr, adiunkt. Zajmuje się badaniami problematyki mniejszości narodowych w Europie Środkowo-Wschodniej oraz procesów wędrowniczych ludności (przesiedlenia, uchodźstwo, migracje zarobkowe). Członek Rady do Spraw Uchodźców od 2004 r. W latach 2006–2007 członek Zespołu do Spraw Polonii i Polaków za Granicą przy Prezesie Rady Ministrów. Od 2011 r. ekspert sejmowej komisji spraw wewnętrznych i administracji. Autor licznych publikacji o współczesnych przesiedleniach ludności polskiej ze Wschodu oraz sytuacji mniejszości polskiej na Zaozniu.

Anna Kurowska – dr, adiunkt, absolwentka nauk politycznych w UW oraz ekonomii w SGH. Współpracownik i ekspert Forum Obywatelskiego Rozwoju. Stypendystka Fundacji na rzecz Nauki Polskiej w programie POMOST. Uczestniczka wielu projektów badawczych o zasięgu ogólnopolskim o tematyce społeczno-ekonomicznej. Autorka licznych publikacji naukowych z zakresu polityki społecznej i ekonomii, w tym dwóch własnych książek. Zainteresowania badawcze: wykorzystanie metod ilościowych w polityce społecznej, wskaźniki społeczne, ubóstwo, nierówności społeczne, polityka rynku pracy i polityka rodzinna oraz badanie skuteczności i efektywności polityki społecznej.

Mirosław Książkowski – prof. dr hab., były dyrektor IPS, obecnie przewodniczący Radzie Naukowej Instytutu. Zajmuje się porównawczą polityką społeczną, zabezpieczeniem społecznym. Autor publikacji z zakresu porównawczej polityki społecznej, typologii polityk społecznych, polityki społecznej w Polsce w okresie transformacji. Opracowania porównawcze obejmują zagadnienia genezy, ewolucji i uwarunkowań rozwoju polityki społecznej, głównych strategii polityki społecznej w krajach rozwiniętych i rozwijających się oraz wybrane polityki szczegółowe: systemy zabezpieczenia społecznego, polityki rynku pracy, rodzinne i mieszkaniowe.

Ewa Leś – dr hab., profesor nadzwyczajny UW. Pracuje także w Instytucie Studiów Politycznych PAN. W kręgu jej zainteresowań są zagadnienia nierówności społeczno-ekonomicznych w okresie zmiany ustrojowej oraz problematyka polityki społecznej w Polsce, w państwach Europy Środkowej i Wschodniej oraz Europie Zachodniej ze szczególnym uwzględnieniem roli sektora obywatelskiego w systemach społecznych. Koordynator i konsultant krajowych i międzynarodowych projektów badawczych z zakresu społeczeństwa obywatelskiego, polityki pomocy i integracji społecznej oraz polityki rodzinnej. Stypendystka m.in. The Johns Hopkins University, Institute for Policy Studies (Baltimore), oraz The Japan Foundation i Tokyo Metropolitan University, Faculty of Social Sciences and Humanities.

Justyna Łukaszewska-Bezulska – mgr, absolwentka i doktorantka IPS, studentka socjologii w Instytucie Stosowanych Nauk Społecznych UW. Obecnie przygotowuje rozprawę doktorską poświęconą oddziaływaniom między kapitałem społecznym a migracjami zarobkowymi na pograniczach kulturowych. Zainteresowania badawcze: migracje, kapitał społeczny, wspólnoty lokalne, socjologia codzienności, nowe ruchy społeczne.

Tomasz Mering – dr, adiunkt, absolwent IPS. Stypendysta na uniwersytecie w Stirling, Szkocja (2003/2004). Był głównym specjalistą w Departamencie Analiz Ekonomicznych w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej oraz specjalistą ds. badań w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Warszawie. Brał udział w realizacji projektów badawczych w obszarze rynku pracy i polityki społecznej. Zainteresowania badawcze: polityka społeczna Unii Europejskiej, międzynarodowa porównawcza polityka społeczna, polityka rynku pracy. Dydaktyka: strategie rozwoju społecznego, polityka rynku pracy, lokalne programy rynku pracy.

Jacek Męcina – dr, adiunkt. Specjalizuje się w problematyce dialogu społecznego, ustawodawstwa pracy oraz problemach rynku pracy. Był stypendystą Programu TEMPUS i Fundacji A. von Humboldta. Członek Komisji Trójstronnej ds. Społeczno-Gospodarczych, doradca zarządu Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych Lewiatan. Był wicedyrektorem Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych (1997–2000) i wiceministrem gospodarki i pracy (2005). Autor licznych artykułów i książek, w tym m.in.: *Dialog społeczny w Polsce a integracja z Unią Europejską; Polacy pracujący a kryzys fordyzmu* (współautor); *Dialog społeczny na poziomie zakładu pracy. Między zasadami a realiami; Working Poles and the Crisis of Fordism* (współautor).

Cezary Miżejewski – absolwent IPS i studiów podyplomowych Zarządzanie Funduszami Europejskimi na UMCS. Były poseł na Sejm RP i wiceminister pracy i polityki społecznej. W latach 2006–2009 radca ministra w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego. Autor lub współautor ustaw o zatrudnieniu socjalnym, o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz o spółdzielniach socjalnych. Od 2011 r. kieruje Ogólnopolskim Związkiem Rewizyjnym Spółdzielni Socjalnych. Autor wielu publikacji z zakresu polityce społecznej i ekonomii społecznej.

Małgorzata Oldak – dr, asystent, absolwentka IPS oraz studiów podyplomowych Akademia Ewaluacji Programów Rozwoju Społeczno-Gospodarczego w Centrum Europejskich Studiów Regionalnych i Lokalnych UW. Uczestniczyła w realizacji wielu projektów, m.in. w ramach PIW EQUAL, Leonardo da Vinci, PO KL. W latach 2009–2010 sekretarz studiów podyplomowych w zakresie za-

rządzenia gospodarką społeczną i zarządzania polityką społeczną. Autorka publikacji z zakresu polityki społecznej, w tym gospodarki społecznej. Od 2009 r. pełnomocnik zarządu Ogólnopolskiego Związku Rewizyjnego Spółdzielni Socjalnych.

Agnieszka Pogorzelska – mgr, absolwentka IPS i europeistyki w UW, obecnie doktorantka w IPS. Pracownik Centrum Projektów Europejskich, gdzie zajmuje się informowaniem beneficjentów oraz przygotowaniem publikacji i materiałów informacyjnych dotyczących polityki spójności UE. Zajmuje się tematyką migracji, edukacji, polityki regionalnej UE.

Antoni Rajkiewicz – prof. dr hab., profesor zwyczajny UW. Współtwórca i wieloletni dyrektor IPS, był także dyrektorem Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych, redaktorem naczelnym miesięcznika „Polityka Społeczna”. Polityką społeczną zajmuje się od 1948 r., w szczególności polityką zatrudnienia, systemem zabezpieczenia społecznego i migracjami zarobkowymi. Promotor 43 rozpraw doktorskich i ponad 500 prac magisterskich. W latach 1981–1982 był ministrem pracy, płac i polityki socjalnej. Redaktor podręczników polityki społecznej, autor kilkuset publikacji z różnych dziedzin polityki społecznej. Doktor *honoris causa* Uniwersytetu w Helsinkach.

Sylwia Rosocha – studentka V roku polityki społecznej, studiuje też europeistykę w UW. Zainteresowania badawcze: europejska polityka społeczna, polityka rynku pracy, zarządzanie zasobami ludzkimi. Brała udział w badaniach terenowych IPS na temat potrzeb kulturalnych mieszkańców Wyszkowa. Autorka kilku artykułów naukowych, m.in. w publikacjach zbiorowych: *Społeczeństwa i kultury Europy* (2010); *Polska prezydencja w Radzie Unii Europejskiej* (2011).

Beata Samoraj-Charitonow – dr, adiunkt. Wykłada także w Okręgowej Izbie Lekarskiej i w Warszawskim Uniwersytecie Medycznym. Stypendystka i studentka Freie Universität oraz Humboldt Universität w Berlinie (2000-2001). Stypendystka Ministerstwa Nauki i Informatyzacji (2005–2007). Autorka ponad 30 prac naukowych dotyczących problematyki migracji międzynarodowych i zabezpieczenia społecznego. Uczestniczka kilkunastu projektów badawczych z zakresu polityki społecznej i procesów migracyjnych. Członek Prezydium Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Polityki Społecznej. Uczestniczka studiów na wydziale informatyki Polsko-Japońskiej Wyższej Szkoły Technik Komputerowych.

Mariusz Sulkowski – mgr, absolwent IPS i europeistyki UW. Obecnie pisze rozprawę doktorską dotyczącą integracji Turków w Republice Federalnej Nie-

miec. Fundator i prezes Fundacji Koncept Europa, współzałożyciel Interdyscyplinarnego Koła Naukowego Historii Idei na UW. Zainteresowania badawcze: integracja europejska, integracja muzułmanów w Europie, tożsamość europejska.

Jolanta Supińska – dr hab., profesor nadzwyczajny UW. Zajmuje się aksjologią i teorią polityki społecznej, analizą dyskursu i wpływem polityki społecznej na ludzkie zachowania. Autorka publikacji dotyczących instrumentarium polityki społecznej, m.in. polityki podatkowej, mieszkaniowej, ochrony konsumenta i migracyjnej.

Gertruda Uścińska – dr hab., profesor nadzwyczajny UW. Pracuje także w Instytucie Pracy i Spraw Socjalnych. Specjalizuje się w porównawczej polityce społecznej z zakresu zabezpieczenia społecznego, aspektach prawnych i społecznych rozwiązań międzynarodowych w tej dziedzinie. Kierownik i ekspert w programach badawczych uczelni wyższych i instytutów naukowo-badawczych państw członkowskich UE. Autorka publikacji z zakresu polityki społecznej, ubezpieczenia społecznego, prawa europejskiego. Obecnie ekspert krajowy w obszarze koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w związku z programami UE w tej dziedzinie. Członek Komitetu Nauk o Pracy i Polityce Społecznej PAN.

Piotr W. Zawadzki – dr, adiunkt, absolwent IPS i politologii w UW. Bierze udział w programach badawczych prowadzonych przez Instytut, Mazowieckie Obserwatorium Rynku Pracy i inne instytucje. Członek mazowieckiej Wojewódzkiej Rady Zatrudnienia oraz Krajowej Sieci Tematycznej ds. Dobrego Rządzenia. Publikuje w wydawnictwach specjalistycznych, jest również współautorem podręcznika dla szkół średnich do przedmiotu *Wiedza o społeczeństwie*.

Aleksandra Zubrzycka-Czarnecka – dr, asystent. Stypendystka Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (2008–2010) oraz rządu francuskiego i Ośrodka Kultury Francuskiej UW (2005). Autorka publikacji naukowych z zakresu francuskiej polityki społecznej oraz polityki mieszkaniowej. Członkini Polskiego Towarzystwa Polityki Społecznej.

Cezary Żołędowski – dr hab., adiunkt, dyrektor IPS. Członek Rady Naukowej Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych oraz Ośrodka Badań nad Migracjami UW. Autor książek i artykułów poświęconych zagadnieniom stosunków etnicznych, polityki narodowościowej, mniejszości narodowych w Polsce, mniejszości polskich za granicą, wielokulturowości oraz migracji edukacyjnych.

Informacja o Instytucie Polityki Społecznej UW

Instytut Polityki Społecznej Uniwersytetu Warszawskiego (IPS) jest jednym z najstarszych w Polsce ośrodków akademickich oferującym kształcenie studentów na kierunkach: polityka społeczna oraz nauki o rodzinie.

IPS UW należy do społeczności Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego. Początkiem jego działalności było utworzenie w 1969 roku Zakładu Polityki Społecznej w Instytucie Nauk Politycznych. W 1975 roku został on przekształcony w Katedrę, a w 1977 powstał Instytut, co oznaczało organizacyjne oddzielenie się od Instytutu Nauk Politycznych. Obecnie w Instytucie Polityki Społecznej studiuje ponad 1000 studentów. Zatrudnionych jest 45 pracowników naukowych w tym 11 profesorów. Na studiach doktoranckich studiuje 12 osób.

Absolwenci naszych studiów znajdują zatrudnienie m.in. w:

- instytucjach centralnych i lokalnych (ministerstwa i urzędy centralne, instytucje szczebla wojewódzkiego, powiatowego i gminnego),
- firmach ubezpieczeniowych, działach personalnych przedsiębiorstw, agencjach doradztwa personalnego, instytucjach ubezpieczeń społecznych (ZUS, KRUS),
- instytucjach specjalizujących się w wykorzystywaniu środków funduszy strukturalnych Unii Europejskiej,
- publicznych służbach zatrudnienia, agencjach zatrudnienia, instytucjach szkoleniowych, dialogu społecznego oraz partnerstwa lokalnego,
- instytucjach rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych,
- instytucjach pomocy społecznej,
- instytucjach rozwoju regionalnego i lokalnego,
- organizacjach pozarządowych (organizacje pożytku publicznego, stowarzyszenia, organizacje pracodawców i związki zawodowe),
- organizacjach międzynarodowych.

Pracownicy IPS prowadzą badania naukowe w takich dziedzinach, jak: rynek pracy i bezrobocie, migracje krajowe i zagraniczne, kwestie etniczne i mniejszości narodowych, procesy decyzyjne w polityce społecznej, pomoc społeczna i praca socjalna, krytyczne sytuacje życiowe, wpływ funduszy strukturalnych UE na sytuację społeczno-ekonomiczną, lokalna polityka społeczna, międzynarodowa porównawcza polityka społeczna, europejska polityka społeczna, funkcjonowanie i rola organizacji pozarządowych, gospodarka społeczna.

W ostatnich latach IPS prowadził liczne badania o zasięgu krajowym i międzynarodowym. Część z nich była finansowana z funduszy strukturalnych, programów ramowych Unii Europejskiej oraz środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Do najważniejszych z nich należały:

-
1. Badania dotyczące polskiej polityki imigracyjnej w kontekście rynku pracy, w czasie których przeprowadzono m.in. badania empiryczne wśród cudzoziemców przebywających w Polsce (studenci, stażyści, pracownicy wysoko-kwalifikowani oraz sezonowi). W jego ramach zaprojektowano również założenia dla polskiej polityki imigracyjnej.
 2. Badania gospodarki społecznej w ramach partnerstwa „Tu jest praca”, które dotyczyły szeroko rozumianej problematyki ekonomii społecznej.
 3. Badania uchodźców w ramach Partnerstwa na rzecz Rozwoju „Altercamp”
 4. Badania dotyczące systemu pomocy żywnościowej.

Pracownicy IPS są również autorami licznych ekspertyz przygotowywanych dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Międzynarodowej Organizacji Pracy, Programu Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju (UNDP).

W ramach IPS funkcjonują następujące zakłady naukowe: Zakład Zabezpieczenia Społecznego, Zakład Teorii i Metodologii Polityki Społecznej, Zakład Polityki Społecznej w Środowisku Lokalnym, Zakład Migracji i Stosunków Etnicznych, Zakład Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, Zakład Społecznego Ustroju Pracy.

Więcej informacji o IPS UW można znaleźć w jego serwisie internetowym: <http://www.ips.uw.edu.pl>; <http://www.politykaspoleczna.pl>

Zapraszamy również na nasz profil do serwisu społecznościowego Facebook: <http://www.facebook.com/ipsuw>